

Hrvatska
daruje

2018

IZVJEŠĆE O STANJU FILANTROPIJE

KRATKI PREGLED ČINJENICA

33,6%

SJEVEROZAPADNA
HRVATSKA

32,5%

SREDNJA
I ISTOČNA
HRVATSKA

33,2%

JADRANSKA
HRVATSKA

0,2%

U CIJELOJ
HRVATSKOJ

0,5%

IZVAN
HRVATSKE

Geografska distribucija

2623

broj zabilježenih
pojedinačnih donacija

8,9 miliona €

procijenjena vrijednost
donacija

2,2 €

prosječna donacija
po pojedincu

≈

jednaka razina darovanja
u usporedbi s 2017.

B | T | D The Balkan Trust
for Democracy

A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

°catalyst

M CHARLES STEWART
MOTT FOUNDATION

Tijekom 2018. godine, Catalyst Balkans pratio je napise u medijima o domaćoj, individualnoj i korporativnoj filantropiji te filantropiji dijaspore u Hrvatskoj. U ovoj brošuri daje se pregled ključnih statističkih podataka o rezultatima istraživanja.

Uvodne napomene

Podaci za 2018. godinu pokazuju da je stanje filantropije u Hrvatskoj u 2018. godini ostalo na jednakoj razini kao i prethodne godine – procijenjeni iznos davanja varira samo 0.7%. To možemo smatrati pozitivnim jer je 2018. godine zaustavljen trogodišnji trend pada. Zahvaljujući novim podacima, ovo je izvješće postalo savršeni sažetak trendova primijećenih 2016. i 2017. godine. U filantropiji u Hrvatskoj došlo je do pozitivnih promjena u donacijama korporativnog sektora, povjerenju donatora u neprofitne organizacije kao primatelja donacija, ali i u većoj potpori obrazovanju. Decentralizacija darovanja u smislu geografske distribucije također pokazuje visoku razinu filantropskog razvoja budući da glavni grad Hrvatske ima najmanji postotak darovanja. Osim toga, neki podaci, poput onih o korištenju donacija, jasnije su iskazani (opisani u medijima te su ih potvrdili donatori i primatelji donacija), a opća medijska pokrivenost za 5,7% je viša nego 2017. godine.

Usprkos tome, zabilježeni darovani iznos neznatno je niži nego 2017. godine te ima mnogo prostora za poboljšanja. Suradnja raznih dionika i širenje medijske pokrivenosti kao i jačanje podrške područjima i skupinama korisnika koji su u proteklih šest godina uživali slabiju potporu neki su od izdvojenih aspekata koje je potrebno dalje razvijati.

Metodologija

Ovo je izvješće pripremljeno uz pomoć baze podataka Giving Balkans koja je i dalje najpouzdaniji izvor podataka o davanjima u dobrotvorne svrhe u regiji. Zbog nedostatka službenih podataka Catalyst Balkans koristi se alternativnim načinima prikupljanja podataka, prvenstveno izvještajima u medijima kao i ostalim dostupnim izvorima. Podaci su prikupljeni praćenjem medija u Hrvatskoj dostupnih u elektroničkom i tiskanom izdanju te dostupnih na internetu na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2018. godine. U navedenom razdoblju u bazi podataka Giving Balkans obrađeno je ukupno 9678 unosa povezanih s davanjem u dobrotvorne svrhe raznih vrsta donatora, od čega 2623 jedinstvenih donacija.

Opisana metodologija ima određenih ograničenja među kojima je najvažnije to da mediji ne bilježe sva davanja u dobrotvorne svrhe. Usprkos tome vjerujemo da naše istraživanje pruža dostatno pouzdan uvid u najvažnije aspekte darovanja budući da statistički podaci, iako nisu sveobuhvatni, daju minimalne vrijednosti za relevantne pokazatelje. Ako primjerice razgovaramo o broju pojedinačnih donacija, sa sigurnošću možemo ustvrditi da je prikazani broj minimalni broj danih donacija. To jednako tako vrijedi i za gotovinske iznose, donatore i slično. Stoga se navedeni podaci mogu koristiti kao pokazatelj minimalne razine filantropskog razvoja u Hrvatskoj. Nadamo se da će dosljednost objave ovih izvješća doprijeti do medija i donatora te da će se oni više posvetiti temi filantropije. Mi ćemo, kao i uvijek, učiniti sve što je u našoj moći da pripremimo najobuhvatnije moguće izvješće.

Ključne stavke

Razina darovanja

Godine 2018. zabilježeno je 2623 pojedinačnih davanja u dobrotvorne svrhe, što predstavlja pad od 9,3% u odnosu na 2017. Pogledamo li iznose, vidjet ćemo da je ukupna vrijednost donacija 2018. godine pala za 5,3% te je iznosila 6,8 milijuna eura. Ipak, temeljem transparentnosti zabilježenih podataka o vrijednosti može se s oprezom zaključiti da su davanja u Hrvatskoj ostala na jednakoj razini kao i 2017. godine.

Geografska distribucija

U distribuciji davanja u dobrotvorne svrhe u regijama Jadranska Hrvatska i Sjeverozapadna Hrvatska kao i izvan zemlje primijećene su tek neznatne promjene, ali broj pojedinačnih donacija u srednjoj i istočnoj Hrvatskoj značajno je skočio, čak 9,2% u odnosu na 2017. godinu. To je uglavnom rezultat rasta aktivnosti neprofitnog sektora budući da je neprofitni sektor u srednjoj i istočnoj Hrvatskoj primatelj donacija u 14,1% slučajeva više nego 2017. godine. Što se glavnoga grada tiče, prema Zagrebu je 2018. godine usmjereno 21,6% pojedinačnih donacija, što je blagi pad u odnosu na 23,2% u 2017.

Donatori

Ovu je godinu obilježio porast broja donacija korporativnoga sektora (51,3%) i individualnih donacija (10%), a došlo je do značajnog pada aktivnosti građana (34,1%). Građani su u usporedbi s prošlom godinom imali manje prilika dati svoj doprinos budući da je objavljen manji broj poziva za donacije i dobrotvorne događaje s ciljem prikupljanja financijskih sredstava. Ova je promjena omogućila korporativnome sektoru da prvi puta u posljednjih šest godina zasjedne na prvo mjesto češćim sudjelovanjem putem izravnih donacija i natječaja. Prema vrijednosti donacija, korporativni sektor potvrđuje svoje vodeće mjesto već nekoliko uzastopnih godina kao i porastom udjela u ukupnoj doniranoj vrijednosti koja je 2018. godine dostigla 64,6%. Udio građana se smanjio (21,7%), a individualni donatori zadržali su se na istoj razini kao i 2017. godine (2,4%).

Područja

Analiza ključnih područja prema broju donacija pokazala je da su ključna područja zadržala jednaki redoslijed prema važnosti kao i 2016. i 2017. godine: potpora marginaliziranim skupinama (36,6%), zdravstvena skrb (17,6%) i ublažavanje siromaštva (6,7%). Osim za potporu marginaliziranim skupinama, s godinama raste interes za obrazovanje što je pozitivan znak. Ostala značajnije zastupljena područja u ukupnome broju bila su sport, kultura i umjetnost.

Primatelji

Ovogodišnji podaci dokazuju postojanje trenda kojim su se neprofitne organizacije izdvojile kao najveća skupina primatelja s povećanim brojem donacija koje su im upućene (66%), a slijede ih institucije,

pojedinci i obitelji te lokalne i nacionalne vlasti (s 19,3%, 12,5% i 0,9% redom kako su navedene). Postotak donacija državi (institucije te lokalne i nacionalne vlasti zajedno) neznatno je niži nego 2017. godine (20,2%).

Neprofitne organizacije

Godine 2018., neprofitne su organizacije potvrdile svoj status vodećih primatelja i posrednika. Broj donacija udrugama i zakladama u proteklih nekoliko godina kontinuirano raste što je pokazatelj jačanja njihove vjerodostojnosti te jačanja povjerenja u neprofitni sektor. Udio od 66% u donacijama predstavlja povećanje od 3,6% u odnosu na 2017. godinu. Velika većina davanja neprofitnom sektoru dolazi od korporativnog sektora i građana.

Korištenje donacija

I jednokratna i strateška potpora već nekoliko godina bilježe postotni rast. Kao i prethodnih godina i 2018. godine je veći dio donacija usmjeren na donacije s kratkoročnim efektom – 51,8%, dok je manji dio donacija imao dugoročne ciljeve, njih 41,7%. Ohrabruje činjenica da je došlo do pada donacija u nepoznate svrhe – za 10,3% u odnosu na prošlu godinu te do značajnijeg porasta u zabilježenim kratkoročnim nego u jednokratnim donacijama.

Krajnji korisnici

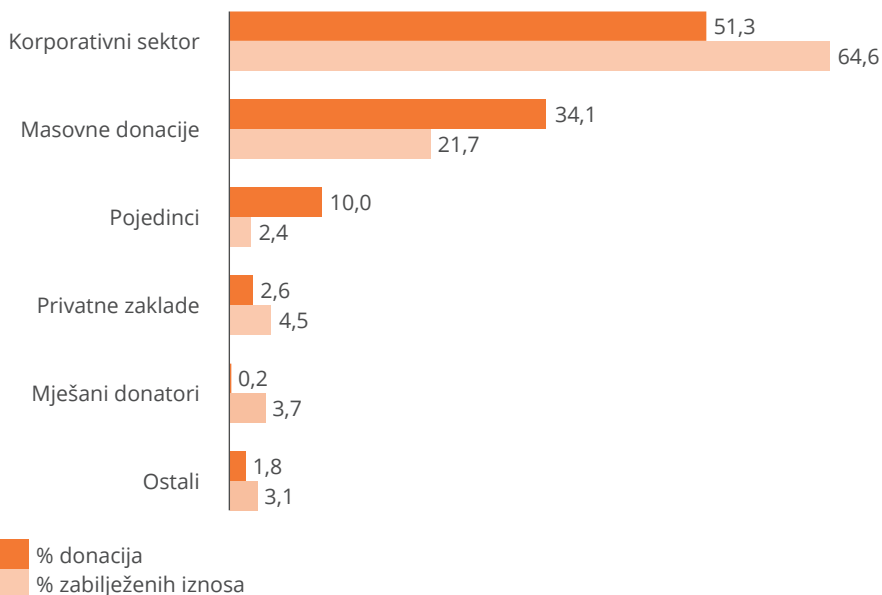
Podrška skupinama krajnjih korisnika pokazuje stabilan trend, pri čemu je većina donacija usmjerena na lokalnu zajednicu – 30,7%, socijalno ugrožene – 21,6%, osobe sa zdravstvenim teškoćama – 16,2% i osobe s invaliditetom – 13,7%. Lokalna zajednica bilježi stalni rast i ostaje na vrhu liste već treću godinu zaredom. Raspon ostalih krajnjih korisnika koji uživaju potporu i dalje je širok i nepromijenjen.

Transparentnost podataka

Transparentnost podataka je u 2018. godini 10,6% viša u odnosu na 2017. godinu, pri čemu se postotku od 69% od ukupnog broja donacija koji iznosi 2623 može pridružiti i novčana vrijednost. Taj visoki postotak zabilježenih pojedinačnih donacija potvrđuje rastući interes medija za temu filantropije te porast kvalitete izvješćivanja. Općenito gledano, davanje u dobrotvorne svrhe je u Hrvatskoj u 2018. godini ostalo na jednakoj razini kao prethodnih godina iako je ukupni zabilježeni iznos nešto niži. Korporativni sektor je najaktivniji i najvelikodušniji donator dok se kod građana bilježi pad. Potpora marginaliziranim skupinama i dalje ostaje u središtu zanimanja, dok je većina pojedinačnih donacija bila usmjerena na lokalnu zajednicu. Neprofitne organizacije primatelji su koji uživaju najveću potporu što je ove godine još izraženije. Zaključno, ovu je godinu obilježio porast strateške potpore i transparentnosti vrijednosti donacija.

Donatori

Donacije po vrstama donatora

Ključni trendovi u vrsti donatora

% donacija	2016.		2017.		2018.
Masovne donacije	58,7%	↓	49,3%	↓	34,1%
Korporativni sektor	32,3%	↑	42,0%	↑	51,3%
Pojedinci	1,5%	~	2,2%	↑	10,0%
% zabilježene sume	2016.		2017.		2018.
Masovne donacije	30,2%	↑	34,0%	↓	21,7%
Korporativni sektor	57,9%	↓	42,4%	↑	64,6%
Pojedinci	0,5%	↑	1,9%	~	2,4%

Ključne informacije o donatorima

Uz 2623 donacije u 2018. godini, ukupna vrijednost donacija o kojoj su izvijestili mediji bila je oko 6,8 milijuna eura. Procijenjeni ukupni donirani iznos zadržao se zapravo na jednakoj razini kao i prethodne godine te iznosio 8,9 milijuna eura. Načelno, kao i 2017. godine, zabilježene pojedinačne donacije nisu bile visoke vrijednosti što je utjecalo na zabilježeni i procijenjeni iznos darovanja.

Pogledamo li broj donacija, ove je godine prvi puta korporativni sektor bio najčešći donator (51,3%). Podaci pokazuju kako je korporativni sektor godinama postepeno povećavao svoju prisutnost, a da bi 2018. godine došao na vrh liste s gotovo desetpostotnim povećanjem u odnosu na 2017. godinu. Ove su godine trgovačka društva bila posebno aktivna u podršci projektima i inicijativama temeljem različitih poziva za donacije – 66,1% donacija korporativnog sektora donirano je na taj način. S druge strane, zastupljenost građana protekle je tri godine u stalnome padu. Iako su 2016. i 2017. godine građani bili najčešći donatori (58,7% godine 2016. te 49,3% godine 2017.) ove su godine oni putem masovnih donacija sudjelovali u ukupnom broju donacija s udjelom od 34,1% te tako završili na drugome mjestu. I na kraju, ali nipošto manje važno, recimo da je aktivnost pojedinačnih donatora porasla te dostigla udio od 10% u ukupnom broju zabilježenih donacija.

Godine 2018. i korporativni donatori i građani najčešće su za primatelje potpore odabirali neprofitne organizacije.

Pogledamo li rang listu donatora prema doniranim iznosima, vidjet ćemo da se redoslijed već nekoliko godina ne mijenja. Korporativni sektor je na prvome mjestu (udio od 64,6%); nakon pada u zabilježenom doniranom iznosu 2017. godine, ova vrsta donatora ponovno je osnažila svoju zastupljenost s povećanjem udjela od 22,2% u odnosu na prošlu godinu. Građani su na drugome mjestu, a nakon povećanja doniranih iznosa u zadnje dvije godine, ovogodišnji je pad rezultirao udjelom od 21,7%, što je više od 10% niže nego 2017. Udio individualnih donatora u doniranom iznosu 2018. godine (2,4%) ostaje na jednakoj razini kao i 2017. godine (1,9%).

Slično navedenome, u odnosu na 2017. godinu, privatne zaklade su zabilježene kao donatori u malom postotku donacija (2,6%), a došlo je do malog pada u zabilježenom iznosu – 4,5% ukupne vrijednosti donacija dolazi od privatnih zaklada.

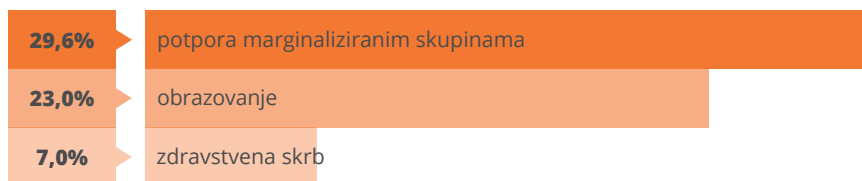
Dijaspora je u donacijama zastupljena s 0,7% čime se zadržala na jednakoj razini kao prošlih godina. Taj trend dodatno potvrđuje trend prisutan u Hrvatskoj. Hrvatska bilježi najniži postotak donacija iz dijaspore na Zapadnom Balkanu. Kad govorimo o iznosu, na dijasporu otpada 0,6% ukupne donirane vrijednosti u 2018. godini.

Profili najčešćih vrsta donora: Korporativni sektor

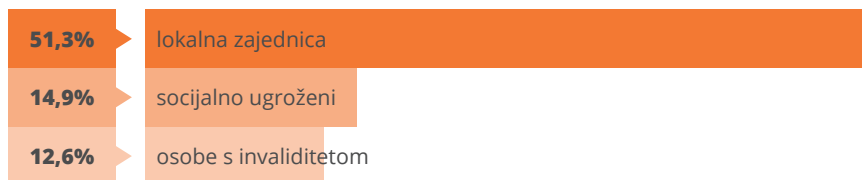
Top 3 - Primatelji

Top 3 - Donacijska područja

Top 3 - Skupine krajnjih korisnika

Primjeri doniranja korporativnoga sektora

Tijekom 2018. godine maloprodajno društvo sa sjedištem u Vukovaru, Pevec koje se bavi prodajom neprehrambenih proizvoda, doniralo je socijalnom samoposluživanju u Vukovaru hranu i higijenske proizvode u vrijednosti od 32.481,00 eura. To nije jednokratna donacija budući da je uprava društva Pevec u veljači 2017. potpisala sporazum s predstavnicima Grada Vukovara kojim je preuzela obvezu pružanja stalne pomoći socijalnom samoposluživanju u obliku donacija hrane i higijenskih potrepština u vrijednosti od 2.707,00 eura mjesečno. Pevec je kao trgovačko društvo dobar primjer društveno odgovornog poslovanja kojim stavlja naglasak na svoju ulogu u davanju doprinosa dobiti društva u cjelini.

SOS Dječje selo Ladimirevci drugo je dječje selo u Hrvatskoj. Dom je 80-ero djece koja žive u 17 SOS obitelji. Poliklinika Bagatin, koja pripada kategoriji malih i srednjih poduzeća, u prosincu je Dječjem selu donirala vozilo (Škodu Octaviju) vrijednu 23.000,00 eura. Dječje selo koristit će se ovim automobilom za prijevoz djece kojoj je potrebna medicinska skrb izvan Dječjeg sela te za prijevoz djece na različita događanja diljem zemlje. Uz to, donirali su još jedno vozilo jednake vrijednosti Centru za odgoj i obrazovanje Vinko Bek, ustanovi koja skrbi za djecu s invaliditetom.

PBZ Grupa donirala je u sklopu kampanje „Činim dobro svaki dan“ ukupan iznos od 226.500,00 eura za kupnju razne opreme za nekoliko ustanova. Među ostalima, KBC Osijek primio je iznos za kupnju dijagnostičke opreme za novorođenčad. Centar za odgoj i obrazovanje Slava Raškaj iz Splita koji se skrbi za djecu s teškoćama u razvoju primio je novu opremu za senzornu sobu i posebno prilagođeno vozilo. PBZ Grupa je donirala i novu EMNG dijagnostičku opremu Dječjoj bolnici u Klaićevoj u Zagrebu.

U ožujku 2018. godine Supernova centar u Zadru izdvojio je iznos od 40.300,00 za pomoć Općoj bolnici Zadar. Sredstva su iskorištena za kupnju nužne dijagnostičke opreme za Odjel za onkologiju.

U travnju 2016. godine Agencija za internet marketing i oglašavanje Escape d.o.o. održala je tradicionalnu konvenciju o internetskom marketingu pod nazivom „HitT.Digital“. Cjelokupni iznos uplaćenih kotizacija (više od 6.000,00 eura) doniran je udruzi Crveni nosovi klaunovidoktori iz Zagreba. Misija ove organizacije je pružiti potporu humorom i veseljem, uglavnom djeci koja su na bolničkom liječenju.

Još jedan primjer posvećenosti malih poduzeće daje i popularni restoran iz Dubrovnika Konoba Veranda. Taj je restoran donirao cjelokupni prihod od poslovanja unutar 24 sata za kupnju CTG uređaja za Odjel za ginekologiju i opstetriciju Opće bolnice Dubrovnik. Ovaj zanimljivi događaj datira od 24. i 25. studenog kad je restoran ostao otvoren 24 h.

Darovanje putem poziva za donaciju

Pozivi za donacije i financiranje projekata značajan su način darovanja u Hrvatskoj, a njima se uglavnom koriste korporativni subjekti i zaklade. Niže navodimo samo nekoliko sjajnih primjera.

Svake godine Hrvatska elektroprivreda HEP d.d. organizira natječaj za dodjelu donacija „Svjetlo na zajedničkom putu“ putem kojega donira novac udrugama i ustanovama za podršku razvoju u tri područja: mladi, okoliš i humanitarno djelovanje. Dobitnici donacija uključivali su mnogobrojne sportske klubove i udruge poput Taekwondo kluba

Split, Nogometnog kluba Draganec, Društva multiple skleroze Bje-lovarsko-bilogorske županije, Udruge za pomoć roditeljima i djeci s posebnim potrebama Hoću-Mogu, Udruge za terapijsko jahanje Čarolija Baranje i ostalih. Vrijednost bespovratnih sredstava koje je HEP Grupa osigurala ovim natječajem varirala je od 540,00 do 3.400,00 eura po primatelju s ukupnim iznosom od 344.000,00 eura koji je doniran ukupno 261 udruzi i ustanovi.

Godine 2018. Zaklada Adris je putem natječaja za dodjelu sredstava dodijelila 66 donacija ustanovama, udrugama i pojedinačnim primateljima za vrlo širok raspon uporabe u ukupnoj vrijednosti od 377.466,00 eura. Među primateljima je bilo i 15 najboljih studenata kojima su dodijeljene stipendije. Još jedna ugledna kompanija koja daje potporu putem natječaja za dodjelu financijskih potpora je i Zagrebačka banka d.d. Kroz svoj program ZABA Start, Zagrebačka banka dodijelila je gotovo 134.000,00 eura raznim ustanovama, organizacijama i pojedincima kao podršku inicijativama u području kulture i umjetnosti, gospodarskog razvoja, znanosti, zdravstvene skrbi i obrazovanja.

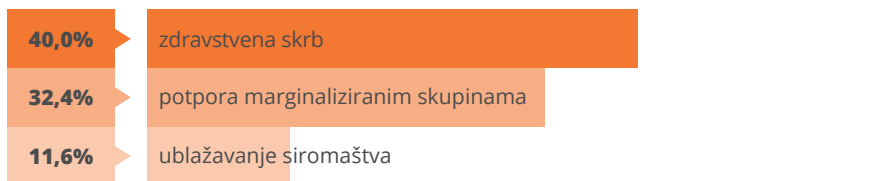
Zaklada Novo sutra iz Vukovara organizirala je natječaj za dodjelu potpore za pet projekata čija je misija pomoći potrebitima. Zaklada je donirala ukupno 83.911,00 eura projektima koji se bave širokim rasponom problema uključujući zdravstvenu skrb, obrazovanje, kulturu i umjetnost. Jedan od primatelj bilo je Društvo multiple skleroze Vukovarsko-srijemske županije koje je primilo 35.189,00 eura u svrhu kupnje posebno prilagođenog vozila koje će se koristiti za prijevoz pacijenata.

Profili najčešćih vrsta donora: Masovne donacije pojedinaca

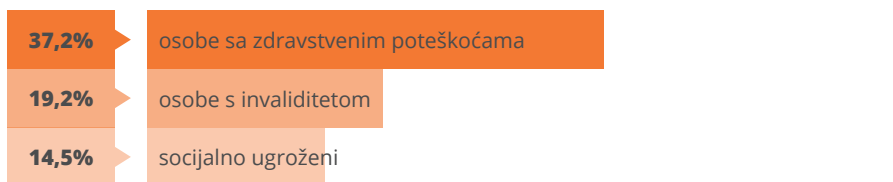
Top 3 - Primatelji

Top 3 - Donacijska područja

Top 3 - Skupine krajnjih korisnika

Primjeri masovnih donacija

U ožujku 2018. godine Udruga Naš san, njihov osmijeh koja je u 2017. godini prikupila donacije u vrijednosti od 57.972,00 eura organizirala je proslavu obljetnice u dobrotvorne svrhe u Park šumi Šijana u Puli kako bi prikupila donacije za osobe slabijeg imovinskog stanja iz Pule. Zahvaljujući tome, Naš san, njihov osmijeh prikupio je 1.737,00 eura u jednom danu. Cjelokupni je iznos darovan djeci slabijeg imovinskog stanja iz Pule. Udruzi je cilj osigurati obrazovanje djeci slabijeg imovinskog stanja i omogućiti svakom donatoru da pruži pomoć u edukativnom materijalu poput udžbenika, multimedijskog školskog materijala i slično.

Zaklada Ana Rukavina posvetila se uspostavljanju i održavanju registra davatelja koštane srži kao i pružanju edukativne potpore mladim

zaposlenicima u zdravstvu. Zaklada je 18. prosinca organizirala tradicionalno godišnje događanje na kojem se uvijek okupi veliki broj onih koji podupiru rad Zaklade. Organizirala je koncert na Trgu Bana Jelačića. Hrvatska televizijska kuća NOVA prenosila je cijeli koncert tijekom kojeg je organizirano prikupljanje donacija putem telefona. Ukupni prikupljeni iznos za nastavak rada Zaklade iznosio je više od 196.000,00 eura.

Sedmom tradicionalnom „Ženskom utrkom“ na Jarunu u Zagrebu u organizaciji DM - drogerie markta-a Hrvatska d.o.o. prikupljena su sredstva za udrugu Europa Donna Hrvatska – Hrvatski forum protiv raka dojke. Mnogobrojni su građani sudjelovali u utrci i prikupljeno je ukupno 16.000,00 eura. Sredstva su donirana udruzi čiji je cilj nabava posebne medicinske opreme za liječenje raka dojke.

Nakon što je prijevremeno rođena djevojčica Maša Čuvalo iz Vukovara počela osjećati probleme s bubrežima i zatrebala joj je hitna transplatacija bubrega, zagrebački kafić Egoist započeo je s dobrotvornom akcijom prodaje različite robe poput kave, šalica, majica, kišobrana i drugog. Kafić je prikupio 40.451,00 eura od različitih donacija građana. Cjelokupni iznos potreban za operaciju u inozemstvu prikupljen je zahvaljujući raznim donatorima uključujući građane i korporativni sektor.

Individualni doprinos

Jedan od najzanimljivijih primjera individualne donacije u 2018. godini je ona gospodina Mate Veić koji je donirao 100.000,00 eura Općoj županijskoj bolnici u Požezi za kupnju ultrazvučne dijagnostičke opreme. Nakon što mu je Ljubljanska banka, koja mu je zamrzнула račun otvoren 1990. godine, odlučila vratiti dio štednje, gospodin Veić odlučio je cjelokupni iznos donirati bolnici kako bi pridonio dijagnostici i prevenciji mnogobrojnih bolesti.

Ana Amidžić iz Našica, Sara Krstanović iz Osijeka, Sana Mihaliček iz Belišća i Marija Brkić s Pelješca, studentice Sveučilišta u Zagrebu, organizirale su kampanju pod nazivom „Zastani... i pomoz!“ za pomoć beskućnicima u Zagrebu i Osijeku. Kampanja je uspješno okončana te su uspjele prikupiti razne oblike humanitarne pomoći od čega je dio doniran Prenočištu za beskućnike sv. Vinko Paulski u Osijeku, a dio beskućnicima u Zagrebu.

Žaklina Brekalo iz Bola na Braču ponudila je smještaj tijekom turističke sezone za četiri obitelji slabijeg imovinskog stanja. Obitelji su provele 40 dana u Bolu, od 24. kolovoza do 30. rujna bez ikakve naknade. Žaklinin je potez potaknuo više ljudi s obale da ponude besplatni smještaj onima koji si ga ne mogu priuštiti. Zahvaljujući tome, više od deset obitelji slabijeg imovinskog stanja provelo je ljetne praznike na Jadranu.

Potpora dijaspore

Sudjelovanje dijaspore u ukupnom broju donacija i ukupnom doniranom iznosu u Hrvatskoj tradicionalno je na niskoj razini – 1,5% godine 2016, 1,4% godine 2017. i 0,7% godine 2018. uzimajući u obzir broj donacija, te 6,9% godine 2016, 1,4% godine 2017. i 0,6% godine 2018. kad govorimo o ukupnim iznosima

Ove je godine hrvatska dijaspora iz Austrije sudjelovala u više od polovice ukupnog broja donacija dijaspore. Sve donacije hrvatske dijaspore iz Austrije u 2018. godini bile su usmjerene na pomoć socijalno ugroženima, koji su ključna skupina krajnjih korisnika, a u svim zabilježenim slučajevima, primatelji/posrednici su neprofitne organizacije. Osim spomenutog, značajan je i doprinos donatora iz Njemačke - 33,3% ukupnog broja donacija iz dijaspore. Te su donacije bile upućene socijalno ugroženima i osobama s invaliditetom.

Zanimljiv primjer donacije zaklade iz dijaspore u SAD-u je Fond za stipendije Ante and Evelyn Mrgudić Scholarship Fund zaklade Libertas koji je osnovan 2002. godine s ciljem dodjele stipendija mladima koji se obrazuju za deficitarna zanimanja u Dubrovačko-neretvanskoj županiji. Stipendije se dodjeljuju djeci iz obitelji slabijeg imovinskog statusa. Zaklada Libertas je iz Fonda za stipendije osigurala stipendije za 12 studenata u iznosu od 842,00 eura (sveukupno 10.104,00 eura).

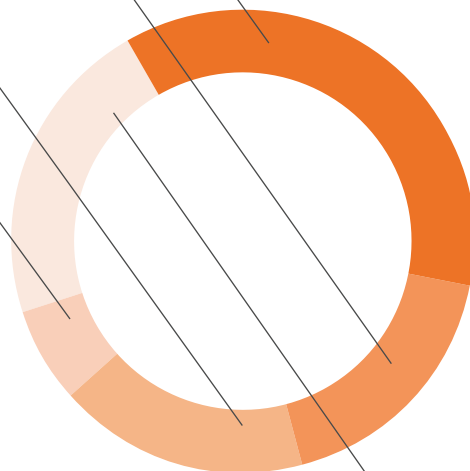
Ključna područja

36,6% potpora marginaliziranim skupinama

17,6% zdravstvena skrb

17,5% obrazovanje
ublažavanje

6,7% siromaštva

ostala područja

5-10% sport

3-5% kultura i umjetnost

1-3% okoliš, gospodarski razvoj,
dobrobit životinja

0-1% znanost, baština, blagdanske donacije,
vjerske aktivnosti, upravljanje u kriznim
situacijama, javna infrastruktura,
neovisni mediji, ljudska prava

Ključna područja (prema % donacija)

	2016.		2017.		2018.
Potpora marginaliziranim skupinama	36,9%	↓	35,3%	↑	36,6%
Zdravstvena skrb	22,0%	↓	20,8%	↓	17,6%
Obrazovanje	12,2%	↑	16,3%	↑	17,5%
Ublažavanje siromaštva	9,5%	↔	8,6%	↓	6,7%

Ključne stavke

Četiri ključna područja koja imaju podršku su: potpora marginaliziranim skupinama (36,6%), zdravstvena skrb (17,6%), obrazovanje (17,5%) i ublažavanje siromaštva (6,7%). Na donacije u ove svrhe otpada gotovo 78,4% svih zabilježenih donacija.

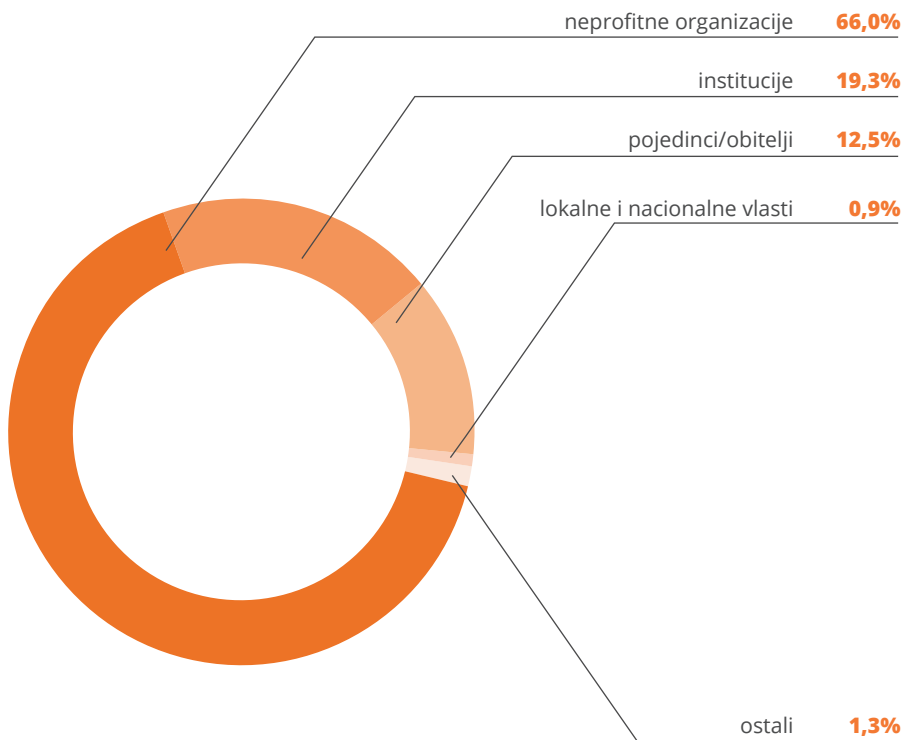
Rang lista područja nije se mijenjala u usporedbi s 2016. i 2017, no zanimljivo je primijetiti da su ove godine donatori pokazali gotovo identičnu razinu interesa za zdravstvenu skrb (17,6%) i obrazovanje (17,5%).

Zastupljenost ključnih područja u broju donacija ove se godine nije značajnije mijenjala. Ipak, važno je naglasiti da je došlo do blagog povećanja broja donacija marginaliziranim skupinama i obrazovanju dok je potpora zdravstvenoj skrbi i ublažavanju siromaštva opala.

Ove su godine potpora marginaliziranim skupinama i obrazovanje bili najzanimljiviji korporativnom sektoru dok je potpora zdravstvenoj skrbi i ublažavanju siromaštva najčešće dolazila od građana.

Raspon ostalih donacijskih područja jednako je širok kao i 2016. i 2017. godine pri čemu je najveći interes iskazan za sport, kulturu i umjetnost te okoliš. Ove je godine prvi put u četiri godine zabilježen i mali interes za neovisne medije.

Primatelji

Primatelji (% pojedinačnih donacija)

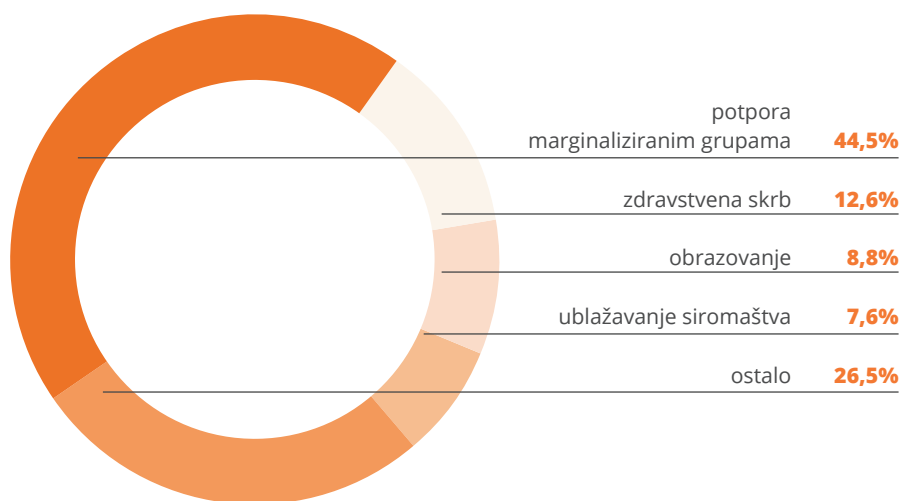
	2016.		2017.		2018.
Neprofitne organizacije	55,0%	↗	62,4%	↗	66,0%
Institucije	24,1%	↘	20,0%	↔	19,3%
Pojedinci/obitelji	16,2%	↔	15,2%	↘	12,5%
Lokalne i nacionalne vlasti	3,3%	↘	1,3%	↔	0,9%

Ključne stavke

U 2018. godini i dalje su najčešći primatelji donacija neprofitne organizacije koje drže vodeće mjesto među primateljima donacija od 2013. godine. Postupno povećanje broja primljenih donacija iz godine u godinu omogućilo je neprofitnim organizacijama da ove godine dostignu visokih 66% od ukupnog broja zabilježenih donacija. Redoslijed ostalih primatelja također se nije mijenjao. Nakon neprofitnih organizacija sljedeće su na popisu institucije (19,3%), pojedinci i obitelji (12,5%) te na kraju jedinice lokalne samouprave i središnje vlasti s manje od 1% donacija. Jedinice lokalne samouprave i središnja razina vlasti su u usporedbi s 2017. godinom privukle jednaku razinu potpore, a pojedinačnim je primateljima ove godine upućen manji broj donacija.

Ovogodišnja ojačana aktivnost neprofitnoga sektora još je jednom, usprkos blagom padu opće razine darovanja, pokazala nastavak pozitivnog trenda u aktivnostima neprofitnih organizacija te partnerstva s raznim dionicima koje su usredotočene na ostvarivanje dugoročnih rješenja. Ove su godine tuzemne udruge i zaklade bile aktivnije u prikupljanju sredstava za potporu marginaliziranim skupinama i sportu.

Neprofitne organizacije u 2018. godini

Ključne stavke

Kategorija neprofitnih organizacija uključuje lokalne organizacije civilnog društva, strane organizacije poput UNICEF-a te privatne zaklade. Tijekom proteklih šest godina neprofitni je sektor bio najveći primatelj donacija te je najčešće primao potporu jačajući svoju poziciju iz godine u godinu. Usto, u 2018. godini neprofitni sektor ponovno dominira s udjelom od 66% u ukupnom broju donacija, što je 3,6% više nego 2017. godine.

Podaci, kao i mnogobrojni primjeri dobre prakse pokazuju da je neprofitni sektor u Hrvatskoj glavni nositelj pozitivnih promjena u društvu te preuzima odgovornost za niz pitanja na strateški način, tražeći dugoročna rješenja. Uz to, važno je napomenuti da ponekad tuzemne udruge i privatne zaklade igraju ulogu posrednika te se trude i ulažu sredstva za prikupljanje sredstava u dobrotvorne svrhe pri čemu potporu dobivaju krajnji korisnici poput institucija, bolnica ili škola.

Diversifikacijom aktivnosti u organizaciji neprofitnih organizacija u 2018 godini najvažniji problemi dobili su na vidljivosti te shodno tome privukli pozornost korporativnog sektora pa je između ta dva sektora uspostavljena i bolja suradnja. Donatori koji podupiru neprofitni sektor zamijenili su uloge: većinu donacija neprofitnom sektoru uputili su korporativni donatori (porast za 52,8%), a zatim građani (31,7%) za razliku od 2017. godine kada su najčešći donatori bili građani s udjelom od 46,2%. Individualni donatori također su osnažili svoju aktivnost u neprofitnom sektoru s porastom od više od 10%.

Donacijske teme s najvećom potporom u neprofitnom sektoru redom su: potpora marginaliziranim skupinama (44,5%) – neznatno viša potpora nego prošle godine, zdravstvena skrb (12,6%), obrazovanje (8,8%) te ublažavanje siromaštva (7,6%). Ublažavanje siromaštva i zdravstven skrb su u padu dok je obrazovanje zadržalo razinu jednaku onoj 2017. godine. Osim navedenih, veću je potporu dobio i sport (10,9%). Iako neprofitne organizacije ove godine uopće nisu dobile potporu za socijalno poduzetništvo, raspon preostalih donacijskih područja ostao je širok, a dodatno je proširen i područjem znanosti budući da je za-bilježena i mala potpora znanstvenim projektima.

Mnogobrojne su udruge organizirale aktivnosti i zadobile veće povjerenje donatora s godinama, a to je trend koji se nastavlja i u 2018. godini. Mnogobrojne su organizacije zaprimile višestruke donacije ove godine, primjerice „Rijeka ljubavi“ koja je na prvome mjestu po broju primljenih pojedinačnih donacija (343 donacije ili 19,8% ukupnog broja donacija upućenih neprofitnim organizacijama), Institut za razvoj i inovativnost mladih IRIM (koji se uglavnom bavi STEM temama te Europa Donna Hrvatska – Hrvatski forum protiv raka dojke.

Uspješne kampanje

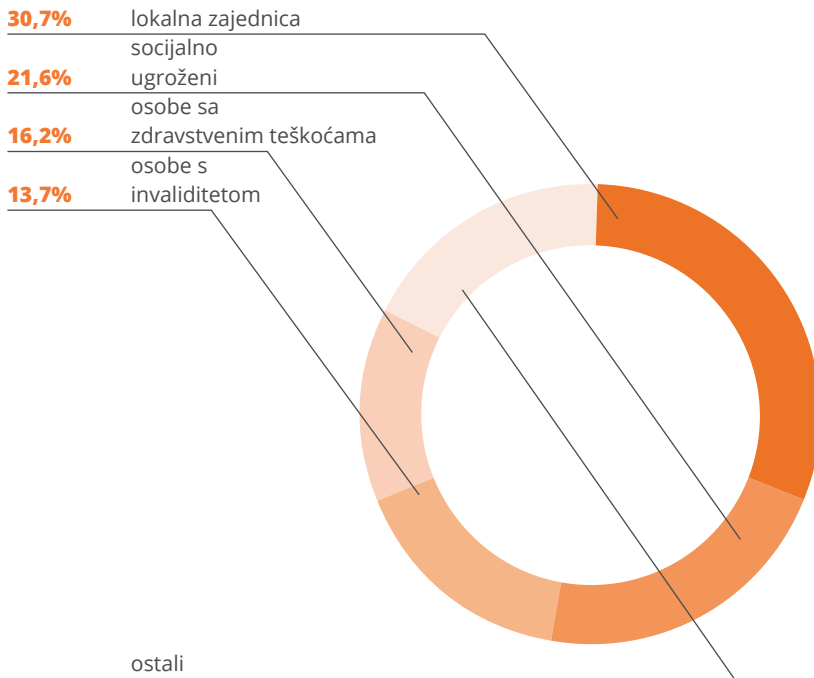
Hrvatski poduzetnik i filantrop Nenad Bakić pokrenuo je u suradnji s Institutom za razvoj i inovativnost mladih IRIM kampanju za grupno financiranje (eng. crowdfunding) nabavke opreme - micro:bitova - hrvatskim javnim knjižnicama. Cilj kampanje bio je prikupiti oko 32.000,00 eura, a 314 donatora iz cijele Hrvatske doniralo je ukupno više od 56.000,00 eura.

Udruga Zdravi Novigrad - Cittanova Sana iz Novigrada organizirala je kampanju za prikupljanje sredstava pod nazivom „Zavrti se sa mnom“ u kojoj je prikupljeno više od 15.000,00 eura. Kampanja je trajala šest mjeseci tijekom kojih je udruga organizirala nekoliko sportskih događaja s ciljem prikupljanja sredstava, a uz pomoć lokalnih institucija, udruga i pojedinaca. Prikupljena sredstva upotrijebljena su za kupnju opreme za pomoć djeci s intelektualnim teškoćama, korisnicima udruge.

Udruga Dugine obitelji Hrvatska organizirala je kampanju grupnog financiranja pod nazivom „Moja dugina obitelj“ kako bi omogućila tiskanje 1.000 slikovnica o djeci istospolnih roditelja. Kampanja je uspješno okončana te je prikupljeno i više od očekivanog.

Udruga Rijeka ljubavi iz Osijeka koja pomaže socijalno ugroženim građanima, žrtvama zlostavljanja i osobama s raznim zdravstvenim teškoćama te ovisnicima primila je u 2018. godini mnogobrojne donacije pojedinaca i drugih donatora koje su dostigle procijenjenu vrijednost od 120.000,00 eura. Kontinuirani trud ove udruge u prikupljanju sredstava pokazuje kako različiti donatori mogu postati izuzetno važnim izvorom financiranja za neprofitne organizacije.

Krajnji korisnici

5-10%

-

3-5%

nadarena djeca,
mladi bez roditeljske skrbi

1-3%

opća populacija, osobe koje žive u inozemstvu,
životinje

0-1%

žene i djeca žrtve nasilja, stariji građani,
beskućnici, vjerske zajednice, samohrani
roditelji, majke i dojenčad, nezaposleni, osobe
na palijativnoj skrbi, pripadnici etničkih manjina,
ljudi iz vjerskih zajednica, djeca i mladi u rizičnim
skupinama, migranti, LGBT populacija

Trendovi u ključnim skupinama krajnjih korisnika (% donacija)

	2016.		2017.		2018.
Lokalna zajednica	22,9%	↗	26,9%	↗	30,7%
Socijalno ugroženi	16,9%	↔	16,7%	↗	21,6%
Osobe sa zdravstvenim teškoćama	21,5%	↘	18,5%	↘	16,2%
Osobe s invaliditetom	20,0%	↘	18,5%	↘	13,7%

Ključne stavke

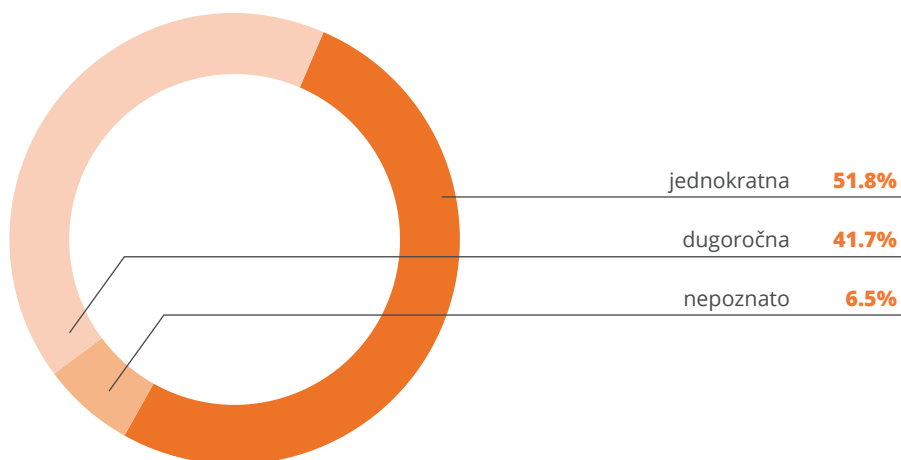
Na četiri glavne skupine krajnjih korisnika (lokalne zajednice, socijalno ugroženi, osobe sa zdravstvenim teškoćama i osobe s invaliditetom) otpada 82,2% u ukupnom broju donacija 2018. godine.

Ljudi iz lokalnih zajednica jedina su skupina krajnjih korisnika koja dosljedno raste u postotku pojedinačnih donacija, približno 4% godišnje, dok i osobe sa zdravstvenim poteškoćama i osobe s invaliditetom bilježe pad u posljednje dvije godine.

Među zabilježenim je promjenama vidljivo da ove godine socijalno ugroženi uživaju veću potporu usprkos tome što je u potpori području ublažavanja/olakšavanja siromaštva potpora oslabila. Jedan dio potpore socijalno ugroženima zapravo je usmjeren na druge oblike pomoći, poput obrazovanja ili besplatnih praznika za djecu koja si to ne mogu priuštiti.

Iako su četiri ključne skupine krajnjih korisnika kumulativno primile veću potporu nego prošle godine čime se donekle smanjio broj donacija ostalim skupinama, raspon krajnjih korisnika i dalje je širok i u njemu su i dalje zastupljene sve skupine.

Korištenje donacija

Korištenje donacija (% donacija)

	2016.		2017.		2018.
Jednokratna	46,1%	↔	47,1%	↗	51,8%
Dugoročna	35,3%	↔	36,1%	↗	41,7%
Nepoznato	18,6%	↘	16,8%	↘	6,5%

Ključne stavke

Korištenje donacija jedna je od najvažnijih varijabli u analizi kretanja u području filantropije. Povećanje donacija uz potencijal ostvarivanja dugoročnog učinka (poput kapitalnih ulaganja, stipendija i usluga) može utjecati na ključne pokazatelje kojima je nužna intervencija (primjerice, stanje zdravstvene skrbi odražava se u kupnji nužnih medicinskih uređaja, što može utjecati na pad pobolijevanja od određene bolesti zbog mogućnosti ranog otkrivanja i uspješnog liječenja).

Podaci pokazuju da je u 2018. godini viši postotak donacija darovan i u svrhu dugoročne potpore (41,7%) i kao jednokratna potpora (51,8%) – poput humanitarne pomoći, robe, individualnog smještaja i liječenja za pojedince. Usprkos povećanju broja donacija, iznos omjera tih dvaju vrsta potpore ostao je više-manje jednak kao i prošle godine (oko 10%). Promjene su zapravo rezultat povećane transparentnosti korištenja donacija u medijima i drugim izvorima i manjeg broja donacija u nepoznate svrhe. Osim toga, zabilježeno je 36,5% slučajeva donacija s dugoročnim učinkom u kojima je donator korporativni sektor. U usporedbi s 2017. godinom, godine 2018. došlo je do pada od 7%. Taj niži postotak može se objasniti manjim brojem stipendija koje je korporativni sektor ponudio 2018. godine (3,2%) u odnosu na 2017. godinu (7,9%).

Primjeri dugoročne strateške potpore

HEP Grupa osnovala je fond koji se puni sredstvima od prodaje njihovog proizvoda ZelEn (Zelena energija), a koja se koriste za daljnje financiranje energetske učinkovitosti i projekata povezanih s obnovljivim izvorima energije. Na popisu primatelja bespovratnih sredstava iz spomenutog fonda u 2018. godini bili su Dječji vrtić Radost iz Osijeka koji je dobio 60.903,00 eura kao i Centar za socijalnu skrb Požega te Dječji vrtić Morski konjić iz Slatina na Čiovu koji je primio donaciju od 66.317,00 eura. Donacijama će se u sva tri slučaja financirati ugradnja solarnih panela i ostale opreme kojom će se poboljšati energetska učinkovitost.

Hrvatska pošta dodijelila je godišnju stipendiju u iznosu od 1.343,00 eura za pet studenata Fakulteta prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu. Godine 2018. dobitnici stipendije bili su Filip Tonković, Josip Luka Pišković, Melani Antolović, Nikolina Đedović, i Stjepan Klobučar. Hrvatska pošta već nekoliko godina dodjeljuje stipendije mnogobrojnim studentima i postala je jedan od stabilnih darovatelja u tom području.

Hotelijsko-turističko društvo Valamar Rivijera d.d. iz Poreča dugoročno je posvećeno davanju potpore djeci iz raznih ranjivih skupina kojima omogućava da provedu ljetne praznike na moru te korisnicima usluga mnogobrojnih ustanova i udruga omogućuje besplatni smještaj. Osim toga, 2018. godine donirali su opremu u vrijednosti više od 80.000,00 eura školama i bolnicama u Hrvatskoj. Od toga je Osnovnoj školi Poreč darovana oprema za knjižnicu i učionice u vrijednosti 31.000,00 eura.

Istraživanje Hrvatska daruje 2018. – Godišnje izvješće o stanju filantropije – Kratki pregled činjenica sastavni je dio šire inicijative promicanja i poticanja filantropije u regiji, a koju provodi Catalyst Foundation (Zaklada Catalyst). Predmetno istraživanje i ovu publikaciju osmislio je Catalyst Foundation (Catalyst Balkans) uz veliku potporu C.S. Mott Foundation (Zaklada C.S. Mott).

Mišljenja iskazana u ovoj publikaciji ne odražavaju nužno stavove organizacija Balkan Trust for Democracy (Zaklada za demokraciju na Balkanu), German Marshall Fund of the United States (Njemačkog Marshallovog fonda Sjedinjenih Američkih Država) ili njihovih partnera.

Catalyst Balkans
Takovska 38, Beograd

catalystbalkans.org
givingbalkans.org

Pripremili
Miroslav Nikolić
Tomas Bueno Momčilović
Jelena Bekčić

Uredile
Aleksandra Vesić
Mirjana Šljivar

Beograd, 2019.

Podatke prikupio
Pavle Veselinović

Oblikovanje
Luka Koković